

2. Wana Wawili Wapotevu

Sehemu ya Pili - Ndugu Mkubwa

Luka 15

Mada Muhimu: Kuishi kama Yatima badala ya kama Mtoto wa Mungu;

Kujihesabia haki; Matumizi sahihi ya sheria ya Mungu

[Dhana Muhimu za Injili: Utambulisho katika Kristo, Ukaribu na Baba, Toba, Kuhesabiwa Haki, Matumizi ya Sheria]

HADITHI:

Siku moja watoza ushuru na wenye dhambi walikuwa wamekusanyika ili wapate kumsikiliza Yesu. Lakini Mafarisayo na walimu wa sheria wakanung'unika wakisema, "Huyu mtu anawakaribisha wenye dhambi na kula nao." Ndipo Yesu akawaambia mifano kadhaa ikiwemo hii.

"Kulikuwa na mtu mmoja aliyekuwa na wana wawili. Yule mdogo akamwambia baba yake, 'Baba, nipe urithi wangu.' Hivyo akawagawia wanawe mali yake.

"Baada ya muda mfupi, yule mdogo akakusanya vitu vyote alivyokuwa navyo, akaenda nchi ya mbali, na huko akaitapanya mali yake kwa maisha ya anasa. Baada ya kutumia kila kitu alichokuwa nacho, kukawa na njaa kali katika nchi ile yote, naye akawa hana chochote. Kwa hiyo akaenda kuajiriwa na mwenyeji mmoja wa nchi ile ambaye alimpeleka shambani kwake kulisha nguruwe. Naye akatamani kujishibisha kwa maganda waliyokula wale nguruwe, wala hakuna mtu aliyempa chochote.

"Lakini alipozingatia moyoni mwake, akasema, 'Ni watumishi wangapi walioajiriwa na baba yangu ambao wana chakula cha kuwatosha na kusaza, bali mimi hapa nakufa kwa njaa! Nitaondoka na kurudi kwa babangu na kumwambia, 'Baba, nimetenda dhambi mbele za Mungu na mbele yako. Sistahili tena kuitwa mwanao. Tafadhali nifanye tena kama mmoja wa watumishi wako.' Basi akaondoka akaenda kwa babake.

"Lakini alipokuwa bado yupo mbali, baba yake akamwona, moyo wake ukajawa na huruma. Akamkimbilia mwanawe, akamkumbatia na kumbusu. Mwana wake akamwambia babake, 'Baba, nimefanya dhambi mbele yako na mbele ya Mungu. Sistahili kuitwa mwanao tena.'

"Lakini babake akawaambia watumishi, 'Leteni upesi joho lililo bora sana, mkamvike pete kidoleni mwake na viatu miguuni mwake. Leteni ndama aliyeonona, mkamchinja ili tuwe na karamu, tule na kufurahi. Kwa maana huyu mwanangu alikuwa amekufa na sasa yu hai tena. Alikuwa amepotea na sasa amepatikana!' Nao wakaanza kufanya tafrija.

"Wakati huo, yule mwana mkubwa alikuwa shambani. Alipokaribia nyumbani, akasikia sauti ya nyimbo na watu wakicheza. Akamwita mmoja wa watumishi na kumwuliza, 'Je, kuna nini?' Akamwambia, 'Ndugu yako amekuja, naye baba yako amemchinja ndama aliyeonona kwa sababu mwanawe amerudi nyumbani akiwa salama na mzima.'

Yule mwana mkubwa akakasirika, akakataa kuingia ndani. Basi baba yake akatoka nje na kumbembeleza, lakini yeye akamjibu baba yake, 'Tazama! Miaka yote hii

nimekutumikia na hata siku moja sijaacha kutii amri zako, lakini hujanipa hata mwana mbuzi ili nifurahi na rafiki zangu. Lakini huyu mwanao ambaye ametapanya mali yako kwa makahaba aliporudi nyumbani, wewe umemchinja ndama aliyenona!’

Baba yake akamjibu, “Mwanangu! Wewe uko pamoja nami kila wakati. Na kila kitu nilicho nacho ni chako. Lakini huyo ndugu yako alikuwa amekufa na sasa yu hai tena. Alikuwa amepotea na sasa amepatikana! Ni lasima tusheherekee!’” Huu ndio mwisho wa sehemu ya kwanza ya hadithi.

AYA ya KUKUMBUSHA:

- **Wagalatia 4:4,5** - *“Hata ulipowadia utimilifu wa wakati, Mungu alimtuma Mwanawe ambaye amezaliwa na mwanamke, amezaliwa chini ya sheria, kusudi awakomboe hao waliokuwa chini ya sheria, ili sisi tupate kupokea hali ya kuwa wana.”*

SWALI LA UTANGULIZI (Kujadili na jirani):

- *Je, unaweza kufikiria wakati fulani katika maisha yako ambapo umekuwa mwaminifu na mzuri na bado unahisi kutendewa isivyo haki lakini uliona mtu mwingine ambaye hakuwa mwaminifu akitendewa vizuri zaidi kuliko wewe? Hilo lilikufanya uhisije? Kwa nini ulihisi hivi? (Jadili hili na jirani yako.)*

MPITO:

Mara nyingi unaposikia hadithi hii umakini huwa kwa kaka mdogo na hitaji lake la kutubu na pengine juu ya upendo mkuu wa baba anapofanya. Lakini hatufikirii sana juu ya "mtu mzuri," kaka mkubwa. Lakini tutamfikiria ndugu huyo mkubwa sasa.

MJIFUNZE HADITHI PAMOJA (mazoezi ya kusikiliza)

- **Maswali yanayoweza kukusaidia kusikiliza tunaporudia hadithi**
 - Orodhesha maneno na matendo yote ya mwana mkubwa.
 - Orodhesha maneno na matendo yote ya Baba.

MUHTASARI wa MSINGI wa Majadiliano (kumsaidia mwezeshaji kuongoza bila kusoma kila kitu)

- **Hadhira:** Yesu alikuwa akiwaambia nani mfano huo? Kwa nini?
- **Mwana Mkubwa:** Alikuwa mtu wa namna gani? Nini kilikuwa kizuri kwake? Nini haikuwa nzuri? Je, alikuwa akiishije kama yatima? Tunajifunza nini kutuhusu kutoka kwa mwana mkubwa?
- **Baba:** Alikuwa mtu wa namna gani? Tunajifunza nini kuhusu Mungu kutoka kwa baba? Anataka nini kwetu?
- **Maombi:** Ni nini kinahitaji kubadilika katika maisha yangu baada ya kusoma hadithi hii? Ni matendo gani, mitazamo, au imani gani?
- **Kushiriki:** Nani anahitaji kusikia hadithi hii?

MASWALI ya MAJADILIANO

(pamoja na baadhi ya majibu yanayowezekana)

- **Je, Yesu aliongea na nani sana?**
 - *Wafarisayo na walimu wa sheria.*
- **Wao wangekuwa nani wakati huo?**
 - *Watu wanaodharau wengine. Watu wanaokubalika na wengine katika jamii.*

- **Je, ndugu mkubwa alikuwaje?**
- **Ni nini kilionekana kizuri kumhusu ndugu mkubwa?**
 - *Mtiifu, mzuri, hajawahi kosa kumtii babake, alitulia nyumbani, mwaminifu, hakuharibu urithi wake, mwenye nidhamu, hakupatana na makahaba, hakulewa na hakuzua vurugu yeyote.*
- **Ni nini kilikuwa sikizuri kumhusu?**
 - *Kujidai mnyoofu, kuhukumu wengine, alimchukia ndugu yake, mwenye wivu, alikasirika kwa ajili ya rehema alizo onyeshwa ndugu yake, alikasirishwa, hakuwa na upendo kwa ndugu yake na babake; kufanya kazi kwake kulikwa kama kwa mtumwa au mtumishi badala ya utumishi wa furaha wa mwana, alitaka karamu/ sherehe akiwa na marafiki wake- sherehe ya kipekee bila wengine wa jamii yake.*
 - *Alimweleza ndugu yake kama, “huyu mwanao” badala ya “ndugu yangu”*
- **Elezea kwa undani uhusiano wake na babake.**
 - *Mtiifu kwa inje, lakini anajaribu kuamuru heshima, nafasi ya hadhi, na mali.*
 - *Hakuwa na moyo kama wa babake, hakumuelewa babake hata kidogo.*
 - *Bado alitaka kuongoza maisha yake, lakini badala ya kutorokea mbali alibaki nyumbani na kutii, ilihali alijaribu kupata maisha kupitia uzuri wake.*
 - *Alikuwa ndani ya nyumba lakini alikuwa amepotea humo ndani.*
 - *Hakuwa na uhusiano na ndugu na babake, “huyu mwana wako!”*
- **Je, alitumia vipi utiifu wake? Kulikuwa utumishi wa furaha kwa babake?**
 - *La, si utumishi wenye shangwe bali alitumia utii kama chombo cha kujifanya kuwa mwenye kustahili au mwadilifu, ili “astahili” kibali cha baba yake.*
 - *alitumia utii kama chombo cha kujitetea, kuhukumu wengine, kumshambulia kaka yake, kutomheshimu baba yake, kubishana, kuaibisha baba yake na kubaki nje.*
 - *Hatimaye aliitumia kama silaha kupata kile alichofikiri anastahili.*
- **Mwana mkubwa alikuwa mfano wa nani?**
 - *Watu wa dini (wafarisayo, walimu wa sheria)*
 - *Waliokuwa “ndani ya nyumba, lakini wamepotelea mbali na nyumbani”*
 - *Wenye shughuli nyingi haswa katika kazi ya mungu, wanaomtii Mungu juu juu lakini hawamtambui kwa undani.*
 - *Wale wanaomshutumu Yesu kwa kuwakaribisha wenye dhambi, “kula” nao.*
- **Kwa hivyo ni nani amepotea zaidi?**
 - *Mwana yule mkubwa—kwa sababu “uzuri” wake unaficha kupotea kwake, na kile haswa anachohitaji. Hana njaa kama yule mdogo. Ameshiba, ametosheka. Ametosheka na ubinafsi wake.*
- **Mwana yule mdogo aliingia ndani, mwana mkubwa hakuingia ndani! Je, namaanisha nini nikisema hivi?**
 - *Ampotea, sio LICHA YA uzuri wake, lakini KWASABABU ya uzuri wake!*
 - *Kwasababu “alitii”—(yaani alitii ili apate mamlaka au madaraka, na astahili uzima), hawezi kuelewa moyo wa babake, hivyo ilikuwa vigumu kwake kuingia ndani.*

- o *“Wema” wetu unaweza kututenganisha na Mungu mbaya zaidi kuliko “ubaya” wetu IWAPO unaficha dhambi zetu, au kuficha jinsi tunavyojaribu kujiokoa na kujitawala wenyewe, ikiwa unatufanya tufikiri, “Ninastahili haya.”*
- **Je, ni vibaya kujaribu kuwa mzuri?**
 - *Hapana! Hatusemi kuwa ni vibaya kuwa mwema, kutenda mema, au kumtii Mungu. Bila shaka sivyo! Lakini hatupaswi tu kuwa wazuri kwa sababu mbaya.*
- o **Ni sababu gani inayofaa ya utii wa kweli?**
 - o *Msingi wa utii wetu unapaswa kuwa upendo na shukrani kwa rehemu ya Mungu kwetu. Utii haupaswi kuwa tu kujaribu kupata kibali cha Mungu au cha watu wengine.*
 - o *Msukumo na nguvu ya kutii inaweza tu kutoka kwa Habari Njema ya kile ambacho Kristo ametufanyia - kuishi bila dhambi, kufa kwa ajili yetu, na kufufuka tena kwa ushindi.*
 - o *Tunajitahidi kumtii Mungu na kuishi maisha yanayostahili injili kupitia nguvu za Roho Mtakatifu kwa sababu ya yale ambayo Kristo tayari ametufanyia.*
- **Je, ni lengo au motisha gani linalofaa kwa utii wa kweli?**
 - o *Jikague kuona ni nini haswa unachokitaka?*
 - *Je, mara nyingi unataka mali ya Mungu? – kwa mfano: utajiri, heshima, sifa kuu, kufaulu maishani, mamlaka, raha, starehe, usalama?*
 - *Au, je, hasa unamtaka Mungu mwenyewe?—Mungu baba- kunjua zaidi na kujulikana kwa undani.*
 - o *Kati ya hizi ni ipi motisha yako?*
 - o *Ikiwa uhusiano na Mungu Baba yako ndiye motisha yako, uzuri na utiifu pia utafuata hiyo motisha.*
 - *Kutokana na shukurani, upendo, na kutamani kufurahisha Babako aliye mbinguni.*
- **Je, kila mwana alipaswa kutubu nini?**
 - o *Mwana mdogo—ubaya wake, kutoroka mbali na babake.*
 - o *Mwana mkubwa—aliutumia vibaya uzuri wake—kupata sifa njema na kupata maisha.*
- **Je, ni nani angepaswa kwenda kumtafuta yule mwana mdogo?**
 - o *Ndugu yake mkubwa.*
- **Je, ni nani NDUGU YETU MKUBWA WA KWELI, yule ambaye anakuja kututafuta na kuturejesha nyumbani, kuturudisha kwa Baba?**
 - o *Yesu! Ndiye ndugu yetu mkubwa ambaye anaturudisha nyumbani hata kutoa maisha yake mhanga, alienda msalabani ili aturudishe kwa karamu kuu ya Baba.*
- **Je, mbona hadithi hii inaisha kama haijakamilika? (ndugu mkubwa yuko inje, hatujui kama alikubali kuingia ndani)**
 - o *Yesu yu ataka tumsikilize, haijalishi sisi tunajiona vipi- ndugu mkubwa ama mdogo, anatuita—RUDI NYUMBANI! Kama yeyote ame toroka nyumbani kujaribu kujijua, ama mtu amejificha ndani ya nyumba- nyuma ya kutii kwetu, haijalishi tunapaswa kurudi nyumani maana tuliumbwa ili tuishi nyumbani. Kuna Ndugu Mkubwa wa ukweli. Anatuita turudi nyumbani.*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya JUMLA (jadili na kikundi kizima):

- **Je, ni baadhi ya motisha gani mbaya ambazo sisi waumini tunazo wakati mwingine za kujaribu kumtii Mungu?**
 - o *kuonekana mzuri mbele ya wengine, kuboresha au kudumisha sifa zetu*
 - o *kujisikia fahari, ujasiri, na haki mbele za Mungu*
 - o *kupata vyeo vya juu, fursa, mamlaka, au mali*
- **Ni mambo gani mazuri ambayo wakati mwingine tunahitaji kutubu kwa ajili yake? Kwa maneno mengine, ni baadhi ya mambo gani mema tunayofanya ambayo nyakati fulani tunafanya kwa sababu za dhambi?**
 - o *kuhudhuria kanisani, mikutano ya maombi - au zaka - au kutumikia kanisani (lakini kuwadharau wengine wanaofanya kidogo); kuwa mwenye fadhili kwa wengine (lakini kutarajia kutambuliwa au kuthaminiwa), usafi wa kingono (lakini kuwadharau wale ambao wameshindwa), kujidhabihu kwa ajili ya kazi ya Mungu (na kujisikia fahari)*
- **Ni zipi baadhi ya dalili zinazoweza kuonyesha kwamba tunaishi tukiwa ndugu wazee?**
 - o *Hasira - kwa Mungu, juu yako mwenyewe, kwa wengine.*
 - o *Wivu - "Ninastahili, hawanistahili." Kwa mfano: "Nimeomba sana kwa ajili ya _____ na watu hao wanapata kile ninachotaka ingawa si waaminifu kama mimi!"*
 - o *Hukumu ya wengine.*
 - o *Anachukia sheria, lakini anadai kuipenda. Kwa maneno mengine, anatii sheria, lakini anachukia wakati haimtumikii vizuri.*
 - *Anasema, "Nimetumikia," Kwake, sheria huhisi kama "maagizo" badala ya mwongozo wenye upendo wa Mungu. Utiifu huhisi kama "utumwa" badala ya huduma ya shukrani.*
 - o *Huwatenga wengine, huonyesha upendeleo*
 - *Ndugu mkubwa anataka kukutana na kikundi chake kidogo cha marafiki. Baba anakaribisha jamii nzima kusherehekea pamoja.*
 - *Ndugu mkubwa hataki "kula pamoja na wenye dhambi".*
 - o *Kutosamehe.*
 - o *Hachochewi kushiriki Habari Njema! (isipokuwa kama aina nyingine ya sifa).*

MASWALI ya UTEKELEZAJI ya KIBINAFSI (chagua moja kwa majadiliano ya kikundi kidogo):

- **Je, ni "wema" gani unahitaji kutubu?**
 - o **Kwa maneno mengine, ni mambo gani mazuri unayofanya? Kwa nini unazifanya? Je, mambo haya angalau wakati mwingine hufanywaje kwa ajili ya kujipenda badala ya kumpenda Baba yako?**
- **Ukimkumbuka kaka mkubwa (Mafarisayo) na sifa zake, umetendaje kama ndugu mkubwa? Una wivu? Ni kwa njia gani unaelekea kufikiri unastahili kutendewa vyema na Mungu au wengine? Mawazo yako yana makosa vipi?**